

1-

Breizh... d'an 22 a viz Even 2000.

Ar mintin-mañ e oa Yann Lozac'h o kerzhout. E-kreiz ar werje e oa erruet ha tro-dro dezhañ e sante an avel o sourral e-touez ar gwez. Ne oa ket erruet mat e kreizig-kreiz ar werje pa verzhas un takad geot melenae. Bale a reas betek ur wezenn avaloù a-raok chom a-sav. Meur a wech en doa soñjet en abegoù a vroude anezhañ da genderc'hel da gerzhout, da vevañ e gwirionez. Ne oa bet hini ebet da virout outañ da brederiañ diwar-benn ar c'hammedoù da gas, en eil war-lerc'h egile. Chomet e oa a-sav. Perak en doa divizet paouez da gerzhout ? Perak d'an deiz-se ? D'an eur-se ? N'ouie ket mui. E gwirionez, n'oa ket evit lavaret. Goullo e oa e benn. Diyoul e gorf. Serriñ a reas e zaoulagad ha santout a reas e spered o vont dioutañ. Digoret en doa e zaouarn ha diouzhtu e santas an avel o tremen etre e vizied. Dousik e klevas he mouezh o kreskiñ, o leuniañ e spered.

Perak en deiz-se ? N'oa ket evit lavarout. Er skingomz en doa klevet an tabut diwar-benn pennad "Le Monde", atersadenn Louisseta Ighil Ahgiz. Er vourc'h en doa

prenet ar gazetenn-se, rak ur bruderezh e oa diwar-benn pennad Louissetta Ighil Aghiz, ha gant aked en doa lennet ar pezh a zisklêrie honnezh. Goude-se e oa aet d'ar werje. Alies e veze graet gantañ an dro-mañ betek traoñ an draonienn. N'ouie ket pegeit e oa chomet e zaoulagad leun a zaerou. Pa oa erruet e oa izel an heol en dremmwel ha bremañ e ranke dic'houzougañ evit gwelout anezhañ. E zivrec'h a chome dinerzh, a-istribilh a-hed e gorf.

— 'Vo ket dijistr ar bloaz-mañ !

Alan a oa erruet e porzh ar atant. Skiltr e oa e vouezh en aer. Un den bras e oa Alan, blev hir dezhañ. «Heñvel ouzh un Apach out, Alan !» a lavare Yann alies. Hennezh a oa dek vloaz yaouankoc'h egetañ. O tostaat ouzh e hanter-kant vloaz e oa Alan.

— 'Vo ket dijistr, me lâr dit, eme Alan ur wech all.

Edo o c'hwitellat ha Yann a selle outañ en ur soñjal e oa deuet ur c'hoari etrezo, komz eus an amzer, eus darvoudoù dister, dezrevellañ hep diskouez pegen bresk e oa o zonkadur. Atant tud Yann a oa bet prenet gant Alan, bloavezhioù 'zo, met gallout a rae Yann diskenn an hent evit erruout er werje, pourmen etre ar gwez, dastum avaloù.

— Yann ! Oc'h ober petra 'maout ?

Ne respontas ket Yann. Digeriñ a reas e zaoulagad. Edo o chom e foñs an draonienn, un ti bihan a oa bet lezet dezhañ gant e dud, un ti a oa bet savet e-kichen an hent a gammigelle betek ar vourc'h.

Plijout a rae dezhañ distreiñ er werje en doa plantet e dad ar gwez enni. Ouzhpenn-se e oa un emglev gant Alan : reiñ a rae un tamm sikour dezhañ ha neuze e oa dezhañ ur c'hard eus ar sistr.

— Oc'h ober petra 'maout Yann ? a c'houlennas Alan adarre. Poent dastum an avaloù ! Goût 'rez eo poent

dastum an avaloù ur wech tremenet avel eost warno !
'Peus ket ankouaet an dra-se ? 'Peus ket santet an avel ?

Yann n'en doa ket respontet. Gwelout a rae e oa krog an avaloù da gouezhañ met ne fiñve ket. Klevout a rae mouezh 'Tara en e benn.

— Opala, Yann ! a c'hoarzhas Alan. Deomp dezhi !
Moaien 'zo dit reiñ un tamm sikour ?

Mut e chome Yann. Ur c'hruz d'e zivskoaz a reas Alan en ur vont pelloc'h. Tapet gant e hunvreoù e oa Yann... Alje 57... Deuet e oa en-dro an eñvorennoù kriz, soñjoù du ha mouezh 'Tara kemmesket. Ha ma ne fiñvfe ket mui ? Ha ma chomfe plantet amañ evel ur wezenn avaloù ? Da viken ! Hag e-mod-se e vije bet skarzhet kuit e wallhunvreoù ? Hag e-mod-se e vije bet drailhet bizaj 'Tara ? Serriñ a reas e zaoulagad. Gwelout a rae bizaj Tara en e benn ha sanket don, he mousc'hoarzh goapaus.

Distroet e oa Alan. Souezhet e oa o welout e vignon chomet a-sav, e selloù kollet war-zu an dremmwel.

— Yann, eme Alan en ul lakaat un dorn war skoaz e vignon. Mat ar jeu ? Tres iskis 'zo warnout. Klañv out ?

— N'on ket... Skuizh un tamm...

— Ha da vamm ? Mat an traoù ganti e ti ar re gozh ?

— Tamm pe damm.

— Ret e oa dit he c'has di.

Asantiñ a reas Yann. Gwir e oa. Abaoe c'hwec'h miz e oa bet diaes ganti, kollet he doa he fenn tamm-ha-tamm.

— Ar wirionez a zo ganit, eme Yann. Poent eo dastum an avaloù.

— Mat, a lavaras Alan. Deomp dezhi !

Yann a spurmantas un tropellad gwennili o treuziñ an oabl. Perak e oa deuet en-dro ar gwallhunvreoù

daonet-se ? D'an noz en doa gwelet penn divalav Marceau war ar skinwel. Da vare ar brezel e oa-eñ kabiten hag a-benn ar fin e oa deuet da vezañ jeneral teir steredenn. Tamm justis ebet war ar paourkaezh douar-patatez-mañ, a soñjas Yann. Nag evitañ. Nag eviti... Tara... Krenañ a rae e zaouarn pa gemeras ar seier bet degaset gant Alan.

Endra ma oant o tastum an avaloù kouezhet war an douar en doa kendalc'het Alan da gaozeal met Yann ne selaoue ket. Bizaj ar jeneral Marceau a chome garanet en e benn. Un trouz sec'h. Setu ar pezh en doa empentet. Kilpenn Marceau deuet da vezañ ruz. E roched wenn ivez. Ruz penn-kil-ha-troad. Ha mousc'hoarzh lubaner Marceau da steuziañ dousik.

Kreskiñ a rae an avel ha deuet e oa ur barzhoneg dezhañ : *“Ha petra soñjez, bran du, uhelwintet er saprenn, ha petra soñjez bran du, emañ o spiañ ar glen...”*

— O hunvreal 'maout hiziv ! Deomp dezhi, Yann ! Peus ket c'hoant da dañva ar chistr, ar bloaz-mañ ? Seier goullo a zo em c'harr c'hoazh. Ezhomm 'm befe diouto. Mont a ran da gerc'hat anezho !

Aet e oa Alan. Yann a sellas ouzh ar gwez avaloù. E-pad bloavezhioù en doa ankouaet ar brezel, daoulagad Tara, he c'hwezh en e c'houzoug. Kredet en doa e oa aet da get ar mareoù-se. N'oant ket.

2-

Aters niv.1 – Kenkiz Susini

- Anv ? Anv-badez ?
- Lozac’h Yann.
- Pe oad ? Lec’h ganedigezh ?
- Unan warn-ugent. Bet ganet e Rosko.
- Grad ?
- Serjant.
- Pegoulz oac’h erruet en Aljeria ?
- 57.
- Perak o doa dibabet ac’hanoc’h ? Penaos oc’h bet tutaet ?
- Ne gomprenan ket.
- Penaos oc’h bet tutaet ?
- Petra ’lârit ? Ne gomprenan seurt ebet.
- Penaos ’peus dibabet an davarn-se ?
- Ne gomprenan ket.
- Piv eo Tara ?
- ...
- Piv eo-hi ?
- ...

— Anavezout a rit Jamila Bensaïd ? Respontit ! N'ana-
vezit ket ar vaouez-se ? Sellit !

— N'anavezan ket ar vaouez-mañ.

— Sellit !

— N'ana...

— Ha Pol Geervers ? Ne welit ket ?

— Ne gomprenan ket.

Ar c'habiten a savas, ur skourj en e zorn.

— Echu eo... Kasit anezhañ ! Ken arc'hoazh serjant
Lozac'h.

— Petra 'ran amañ ? Petra 'vez rebechet din ?

— Ken arc'hoazh, serjant !

— Perak on bet kaset amañ...

3-

Pignet e oa Yann gant an daou estaj betek kambr e vamm. Mont a reas e-barzh. Damserret e oa ar stalafioù ha diaes e oa dezhañ gwelout anezhi. Tamm-ha-tamm e krogas e zaoulagad da voazañ ouzh amc'houlou he c'hambr.

— Mamm ? Me an hini eo. Yann. Mat an traoù ganit ?

Respont ebet. He daoulagad a oa serret. Gourvezet e oa war he c'hostez. War a seblant e oa o kousket. Azezañ a reas Yann. Drenket e veze bepred gant ar c'hwezhañ a veze en ospitalioù. Soñjal a reas digeriñ prenestr he c'hambr met re yen e oa an amzer eviti. Tapout a reas ur gazetenn a oa bet laosket a-gostez. Amzer en doa daoust ma n'ouie ket ar pezh a oa gortozet digantañ. He dihun ? Ur mousc'hoarzh ?

Bizaj e vamm a oa peoc'hus. Roufennoù don a oa toullet tro-dro d'he daoulagad. Kozh e oa bremañ ha souezhet e oa Yann evel pa vije bet ar wech kentañ dezhañ merzout an dra-se : Koshaet e oa e vamm.

— Yann... Deuet out en-dro ?

Troet he doa he fenn, he daoulagad o parañ warnañ. Tres ur mousc'hoarzh a oa war he muzelloù sec'h.

— Deuet out en-dro a-benn ar fin, emezi en ur sevel he fenn. Pegeit zo ? Lâr din, Yann ! Pegeit zo ?

Yann a gomprenas. An hevelep istor. E brantad koñje kentañ hag aon da vont en-dro, aon strewet e pep korn eus an ti, kuzhet e daoulagad e vamm.

— Na zistroi ket ! Goût 'rez ! Ar mab Jaouen. Ya ! O mab henañ dezho. Hennezh, n'eo ket deuet en-dro. Goût 'rez ! Lazhet eo bet gant ar Fellagas !

Sellout a reas-hi ouzh ur roudenn deñval war ar voger, a-dreñv he mab. Ne oa ket er gambr ken. Aet e oa he spered kuit da lec'h all. Aet e oa pell dioutañ.

— N'ez in ket di ken... Echu eo ar brezel... Pell 'zo, mamm.

Serret he daoulagad. Biskoazh c'hoazh n'o doa komzet eus ar brezel. Abaoe ma oa-hi klañvaet, kollet he fenn ganti, sac'het he c'homzoù, e oa o valañ soñjoù fall eus mare ar brezel. Aet oa e vreur Jakez da Vro-Aljeria. E hantervreur e oa e gwirionez. Un anv disheñvel dezho o-daou. 'Blam da-se e oa aet di, en doa displeget ur c'habiten dezhi e Roazhon, oc'h anzav e berr gomzoù e oa bet ur fazi. Soudard a-vicher e oa Jakez. Ha ne oa ket distroet. Freuzet kalon e vamm. Hini Jakez ivez.

Pa oa distroet Yann da Vreizh ne c'helle ket e dud komz deus Aljeria ken. Un nebeud paotred a oa deuet en-dro d'ar vro. Yann en o zouez. O fas rouzet gant heol Aljeria, o daoulagad o trailhañ soñjoù du. Haroz ebet. Aet e oa e vreur Jakez kuit ha difennet e voe kaozeal diwar e benn.

Yann a savas goustadik. Aet e oa e vamm d'he bed. Mont a reas er-maez eus ar gambr. E penn an trepas e oa ur mekanik kafe. Lakaat a reas un nebeud gwenneien e-barzh ha tapout a reas ur banne kafe. Krenañ a rae e

zaouarn, tomm-berv an evaj. Evañ a reas goustadik en ur dostaat ouzh ar prenestr... Alje. Miz Ebrel 57. E Toulon en doa tapet ur vag. Daou zevezh evit treuziñ ar Mor Kreizdouar.

— Goût ’ran eo diaes, eme ur mezeg deuet da welout anezhañ.

— Anavezet he deus ac’hanon... ar wech-mañ.

— A c’hell bezañ. A-wechoù e ra...

A c’hell bezañ... Sellout a rae dre ar prenestr e-keit ma kendalc’he ar mezeg gant e gaoz. Ne selaoue ket. Alje 57. An amzer gor a lakae anezho da goll o fenn.

4-

Chomet e oa ur gazetenn war ar gador. E vamm a gouske. P'en doa lennet Yann ar gazetenn, n'en doa ket merzet anv Marceau diouzhtu. Rubrikenn politikerezh. Ne veze ket lennet seurt pennadoù gantañ alies. War ar foto e oa Marceau a-gleiz d'ur politikour brudet er vro hag ar jeneral daonet a rae e babor. Unan a-zehou... Pegeit amzer a oa tremenet abaoe e oa bet aterset gant ar c'habiten Marceau e kenkiz Susini. N'ouie ket resis. Klasket en doa ankouazh e-pad bloavezhioù ha bloavezhioù.

War ar foto e oa un den all. Hemañ a oa a-dreñv Marceau hag ar politikour. Yann ne oa ket sur met an den-se a hañvale bezañ Jonas Malgorn. Kejet en doa gantañ e-pad an dreizhadenn etre Alje hag Oran. N'en doa ket disoñjet... En e-gichen e oa Jonas. Azezet er c'harr-samm o vutuniñ sigarettennoù amerikan. Jonas n'en doa ket selaouet an adjudant en doa komzet outo a-raok kemer penn an hent. Klevet en doa Yann an adjudant o komz gant ur vouezh kreñv : daoust d'an heol, ne oant ket o vakañsiñ. Didrouz ar soudarded. Ha Jonas da genderc'hel da vutuniñ hep selaou. Ar c'harr-samm en doa loc'het